

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 29 (1722).

23 ВЕРЕСНЯ 1988 РОКУ.

Ціна 2 коп.

КОЛГОСПНА ОДИССЕЯ

Радгосп імені Кірова Біляївського району. Ні на його овочевому полі трудяться понад 200 студентів ОДУ. Щодня вони збирають і відправ-

ляють на радгоспний переробний завод і торгову мережу міста 34 тонни помідорів. У господарстві одногоспно назвали лідера — студентів філологічного факультету українського

Фото В. ПАЩУКА.

Редакція «ЗНК» отримала оперативне зведення про роботу студентів університету на збиранні врожаю. У числі кращих штаб керівництва сільгоспрацями відзначає:

Радгосп ім. Кірова (Ізмаїльський район).

Студенти II курсу біофаку (керівники викладач Н. Н. Панченко і аспірант В. З. Лопанцов) збирають за денної норми 500 кілограмів помідорів: А. Попов, І. Сорокін — по 1000 кілограмів, В. Русе, Р. Зіновський — по 900—1000 кілограмів, М. Вілохіна, І. Давидюк, О. Кондратюк, О. Койчева — по 900 кілограмів.

Студенти фізичного факультету (керівник доцент А. П. Чебаненко) за норми 400 кілограмів збирають: А. Шаргородський — 620 кілограмів, Р. Фірманюк, Н. Кухарук — 480, В. Черненко — 470, С. Кашеєва — 450.

Бригада вантажників за норми 3,7 тонни — вантажить по 12 тонн на день.

Перевиконують норму студенти біофаку (керівник А. Т. Приходько): О. Матвієвський, О. Козлова, В. Махтін, М. Попряга, І. Ходаков, О. Шварьова.

Колгосп «Прогрес» (Ізмаїльський район)

Студенти ізофаку (керівник І. М. Шкляев) перевиконують норму на збиранні врожаю яблук і винограду: Р. Ющенко, С. Смотровая, А. Серницька, В. Захарова. Ударно працює на збиранні буряків бригада А. Дунаєва.

Серед студентів механіко-математичного факультету найкраще працюють прикладники.

Колгосп «Прапор Жовтня» (Ізмаїльський район)

На збиранні винограду ударно працюють студенти ГГФ (керівник доцент І. М. Волошин) О. Соколевич, Л. Стріжко, Л. Хомич, О. Чолак та студенти фізфаку (керівник доцент В. А. Ершов): А. Жук, Л. Іващук, С. Поляркін.

У радгоспі «Озерний» ударно працюють студенти мехмату (керівник доцент С. І. Яцук): Л. Соцька, С. Омельчук, С. Точилкіна, В. Куліш, А. Волошанюк, С. Ротар, Т. Рижкова, Т. Слободенюк та студенти ГГФ П. Іващишин, С. Фурко.

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

Чому комуністи відмовили у довірі партгрупоргу? — 2 стор.

Студенти ОДУ зможуть вивчати мову хінді.

(«Приглашение в Индию») — 3 стор.

Благополуччя на словах?

Щороку університет випускає близько 1000 молодих спеціалістів. На їх навчання витрачаються великі кошти, тому кожен випускник повинен три роки відпрацювати на одному з планових місць.

Як здійснюється цей принцип? Фактична кількість молодих спеціалістів, які закінчують університет, як правило, не відповідає плановим показникам. Таку картину ми спостерігаємо здебільшого на філологічному, історичному, механіко-математичному, геолого-географічному та інших факультетах. Найгірші справи з виконанням плану на історичному, механіко-математичному, фізичному, хімічному, біологічному, геолого-географічному факультетах. Проте, це не означає, що на інших факультетах така проблема не існує. 100-процентним виконанням плану може похвалитися лише філфак (спеціальність 2002 — українська мова та література).

В основному наші випускники працюють у школах. Отже, студентів треба готувати до діяльності вчителя. Однак робота в цьому напрямі недостатньо і, як наслідок, при розподілі молоді спеціалісти всіляко відмовляються від учительських посад, особливо в сільській місцевості. В цьому році досить таки неприємно проходив розподіл на філологічному (спеціальність 2001 — російська мова та література), біологічному та хімічному факультетах.

Цілий ряд спеціалістів ми готуємо, а запитів на них від народного господарства немає (спеціальність 2014 — механіка, 2015 — астрономія, 2004 — іспанська мова). Питання про необхідність підготовки даних спеціалістів неодноразово обговорювалося на різних рівнях, проте досі ніяких результатів.

Вважаю, що необхідно уважніше вивчати запити народного господарства і гнучкіше реагувати на них, готувати потрібних спеціалістів і використовувати їх за призначенням.

В. ЦИСЕЛЬСЬКИЙ,
начальник відділу кадрів ОДУ.

Революція без пострілів

Перше враження — незвичайно! Оразу важко дати оцінку тому, що можна було побачити у вітринах на Дербаській. Виставка приваблює різноманітністю тем: екологія і охорона пам'яток, ставлення до минулого нашої країни і перебудова.

Відкрити іншим свій погляд на щось важливе — непросто. Дивися і замислюєшся: чи згоден з авторами, чи ні? Відгуків багато. Вони різні. Виставку навіть назвали «Революцією без пострілів».

Коли я дивилася плакати, перегортала сторінки книги відгуків, згадала слова: «Байдужість — душевна підлість». Мені здалося, що саме вони точно виражають ставлення учасників виставки до сьогоднішніх проблем.

В. БЕЛОВА,
абітурієнт філфаку.

Студент і його домівка

У номері за 27 травня ц. р. в «ЗНК» був надрукований матеріал «Сроки готовності — жестики», де говорилося про численні неполадки на об'єкті, що готувався до здачі, — 9 гуртожитку. Стаття закінчувалася так: «Виходячи з багатого університетського опыта, можна не сумніватися, що на другий день после приєма об'єкта Государственной комиссией (а об'єкт примут — кудя деться, ведь взяты обязательства сдать его к открытию XIX партконференции!) начнется капитальный ремонт общежития».

Як видно з матеріалу Я. Ісерової, наші побоювання цілком підтвердилися.

Дійшли до редакції чулки, що не все гаразд із побутовими

та житловими умовами в гуртожитку № 9, який щойно

заселили студенти юридичного, філологічного та хімічного факультетів. Хто ж захистить бідолашних студентів, хто допоможе їм? (Втім, кого і від чого захищати — з'ясується далі).

Зовні гуртожиток зустрів привітним світлим фасадом, але у холі настрої дещо погіршався. Повіяло холодком, сірі-

стю, убогістю старих шаф, диванів і холодильників (які, до речі, стерильною чистотою не відзначалися також). Навіщо у новому гуртожитку це барахло? Наберіться терпіння. Про це трошки пізніше.

Моїми «піддами» у знайомстві з гуртожитком були завідую-

(Закінчення на 2-й стор.)

ДО СКЛАДУ БЮРО НЕ ОБРАНІЙ...

Тривають звіти і вибори у цих парторганізаціях. На одних із таких зборів — на кафедрі політекономії (27 комуністів) побував наш кореспондент.

Зі звітною доповіддю на партзборах виступив О. К. Яковлев. Як сказав Олександр Костянтинівич, партбюро намагалось побудувати доповідь нетрадиційно, щоб зацікавити комуністів.

Коротко про внутріпартійну роботу і на завершення, як підбиття підсумків, принципова заява про те, що «відсутність у доповіді прізвищ деяких комуністів не означає, що вони вже перебудувалися».

Думка більш ніж прозора, особливо для комуністів, імена яких не були названі.

Двічі продивився свій детальний конспект доповіді і за всього бажання не знайшов у ньому того, що хотілось би почути на партзборах. Чи випадково те, що доповідачу, щойно він закінчив виступ, комуністи задали близько десятка запитань. Таке, скажемо прямо, буває нечасто.

В обговоренні доповіді взяли участь комуністи кафедри О. Г. Лобунець, В. Ю. Мараховський, Н. І. Шутова, Л. О. Жебрак, Г. П. Дмитрійчук, Н. М. Столбуненко, І. Ф. Примаченко, Д. О. Драгомарецький, інструктор Центрального райкому Компартії України Л. Д. Яворська, в. о. секретаря парткому Б. А. Пережняк.

Скажу одразу, виступи комуністів кафедри були цікавими. І тільки завдяки їм склалися певне уявлення про справи і проблеми цього колективу. Головне — люди розкрилися. Це були не безліч статистів, не додатовані до безбарвної доповіді. Це були люди, які усвідомлюють необхідність рішучих змін як у нашому суспільстві в цілому, так і в рідному колективі зокрема.

Дозволю собі відновити фрагменти деяких виступів.

В. Ю. Мараховський: Ми свою роботу перебудуємо несміливо. Треба ретельніше розібратися в коефіцієнті корисної діяльності нашого колективу. Вона ніякої користі не приносить. Скільки приймалося рішень, але вони рідко виконувалися. Треба вжитися працювати в дусі нових вимог. І ще хочу сказати: звітна доповідь складена в дусі традиційних схем. Усе «охоплено», не виділено головне.

Н. І. Шутова: Обстановка на кафедрі часто була конфліктною, мала місце групування. Наше болоче місце — учбово-робота. Ми пробуємо, але по-

ки що ніяк не можемо перебудуватися.

Про наші міжнародні зв'язки, 80 процентів поїздок за кордон здійснив колишній завідувач кафедрою, але ця робота була формальною. Ми не мали точної інформації про стан спільної наукової роботи (мається на увазі співробітництво з Сегедським університетом — М. Щ.).

Г. П. Дмитрійчук: Парторганізація мало уваги приділяла і нам, аспірантам. Я не про те, щоб нас опікали: я вже рік на кафедрі, але мене мало хто знає.

Н. М. Столбуненко: Виступи секретаря парторганізації на наших зборах були в основному похвальними. І в доповіді він відзначив, що перебудова учбового процесу — це ініціатива партбюро. Насправді — це величезна праця, результат роботи викладачів кафедр.

Я не згідна з тим, що сказав Н. І. Шутова, ніби Олександр Костянтинівич пробував ліквідувати конфліктні ситуації. Навпаки, вважаю, що ці конфлікти виходили від нього. І подолання їх — не його завдання.

І. Ф. Примаченко: Олександр Костянтинівич був нещирим у стосунках з комуністами. На партзборах 9 листопада минулого року він просто приховав від нас, що комуністи мали право порушити питання про часткові зміни в складі партбюро і навіть переобрати секретаря.

Нас ніколи не інформували, які питання обговорювалися на партбюро. А де ж гласність?

Д. О. Драгомарецький: Коли говорять про перебудову, мають на увазі насамперед якість. Але ніхто не наважується сказати, чому на кафедрі сталися зриви з монографіями? Тому що запропоновані для них матеріали неякісні. В них, крім відповідних фраз, відсутній дух перебудови. А у нас не вистачає мужності зізнатися в цьому. І, крім того, що ми зробили, що студенти навчилися мислити творчо?

Науково-дослідна робота повинна дати віддачу в учбових лекціях, семінарах. А у нас поки що цього немає.

Останнім не за черговістю, а за логікою речей хотів би представити виступ комуніста Л. О. Жебрака. Він, зокрема, сказав:

— У нашій кафедральній діяльності наступив період стагнації. Люди скаржилися, що вони не хочуть йти на роботу. Це — наша голозна втрата. Там, де складається подібна ситуація, чекати позитивної роботи не доводиться.

Дуже скромно говорилось в доповіді про наші недоліки, про втрати. А втрати істотні. Давайте назвемо їх: дві монографії, на які витрачені колосальні зусилля, не видані; наша кафедра не провела жодної наукової конференції; протягом десяти років ми практично допомагали народному господарству у вирішенні соціальних завдань і раптом, в період перебудови, припинили цю роботу. І даний факт чомусь пройшов повз увагу партбюро; на кафедрі закрита спеціалізована рада; у нашій пропагандистській діяльності ми втратили якість. Але головне — у цій галузі ми не маємо надійної зміни. А де молодь?

Л. О. Жебрак закінчив свій виступ так: У нашого секретаря на його партійному посту проявилось чимало негативних рис: нетерпимість до чужої думки, конформізм, невміння відстоювати свою позицію перед вищестоящими інстанціями. У роботі кожного з нас повинно бути більше конкретності, більше динамізму, ризику, демократичності і дружелюбності до колег.

Ось, мабуть, і все. Залишається додати, що О. К. Яковлев не був обраний секретарем на повторний строк. Він не ввійшов навіть до складу партбюро. Люди не бажують жити по-старому. Вони віддають перевагу тим керівникам, хто, як сказав у Красноярьську М. С. Горбачов, спирається на людей, радиться з ними, і справдливий у своїх вимогах.

М. ЩЕРБАНЬ.

* * *

Секретарем партбюро парторганізації кафедри політекономії обрана О. В. Горняк, її заступником — С. І. Кулаженко.

Студент і його домівка

(Закінчення.)

Початок на 1-й стор.).
Тетяна Миколаївна Дмитрієва, комендант (студент IV курсу юридичного факультету) Олександр Кравцов і кастелянша Тетяна Михайлівна Пилипас.

З першого погляду переконалися, що не кращим чином поставилися до своїх обов'язків ті, хто споруджував житло для студентів. Умивальники, туалети, душові не витримують ніякої критики: і те, як встановлена в них сантехніка, і те, які сліди залишили після себе будівельники (цемент, фарба і ще багато такого, чого не відмиєш і не відітреш).

Гарячої води в гуртожитку немає зовсім, холодна ледве доходить до 5 поверху. Причиною того, що не можна пустити воду, є дуже погана якість сантехніки: варто включити на повну силу воду, як буде загальногуртожитський потоп. Все необхідне для усунення несправностей у Тетяні Миколаївні є, але сантехніків прислали лише 13 вересня. Які справи на сьогоднішній день — сказати важко. Не вирішена в гуртожитку і проблема «транспортну». Про те, що є ліфт (та й не один) всі, мабуть, уже забули, у тому числі і студенти-юристи з будзагону, бо, якщо вони підіймали на 9-й поверх меблі своїми влас-

ними руками і ногами, то вже, звичайно, ходити «порожняком» їм набагато легше, а тим більше відповідальні особи — бо їм не доводиться відвідувати гуртожиток ні з вантажем, ні без нього. І взагалі питання з ліфтами настільки безпросвітне, що, очевидно, потребує окремого журналістського розслідування.

Чи буде взимку тепло в гуртожитку? Цього ніхто сказати не може. Бо систему опалення ще й не перевірили. А вже час, зима не за горами.

Не забезпечений гуртожиток і такими невідомими речами, як віники, подушки, полиці для книжок, карнизи, решітки для вікон на нижніх поверхах.

Та на цьому не закінчуються біди гуртожитку № 9. Дирекція студмістечка ніяк не налагодить укладення договору з відповідною інстанцією про виділення машини для вивезення сміття. А своїми силами завідувач з цим не справиться. Коли, нарешті, буде вирішено це питання? Хотілося б почути конкретну і негайну відповідь від заступника директора студмістечка по експлуатації будівель Василя Кіндратовича Марчука. А поки-що, як то кажуть, кращий спосіб захисту — атака: 13 вересня дирекція студмістечка склала акт на завідувачу

гуртожитком... за поганий санітарний стан. Чи не краще було б ці зусилля витратити на укладення договору?

Та, відверто кажучи, найбільше мене приголомшило ставлення студентів до свого другого дому. Вигляд кімнат жахливий. У гуртожитку проживає багато іноземних студентів. Їх помешкання також не відзначаються порядком і чистотою. Невже так важко принести відро води з п'ятого поверху і помити підлогу, вікно? Студенти-іноземці відповіли нам, що їм необхідні спеціальні хімічні миючі засоби, аби помити скло. А якщо взяти ганчірку та докласти трохи сили? За умови, що всі недоробки будуть усунені, гуртожиток № 9 — чудове житло для студентів. Один блок, в якому є всі необхідні зручності, на 5 чоловік. У кімнаті, площею 12 квадратних метрів, живуть по двоє, 18 квадратних метрів — по троє. Хіба це погано? Коли відчиняєш двері, сподіваєшся побачити затишні кімнати, а бачиш сіре, непривабливе звалище одягу, різного мотлоху, сміття. І як взагалі сучасна молода людина може спокійно заснути, вдихаючи пилюку брудної підлоги, аромат залишків їжі на газеті в кутку кімнати, дивлячись на зоряне небо через брудні паточки невимитих вікон? Адже вся процедура щоденного регулярного прибирання не займе більше півгодини. Це максимум. Про коридори вже й говорити нічого. Тут наче на польовій дорозі, пройдеши — хмара пилюки. А де ж чергові? Час уже встановити чергування і на кухнях,

але, як з'ясувалося з висловлювань студентів, вони їм не потрібні. Мабуть, краще смажити яйця в кімнаті на електроплиті і викинути шкаралупи на підлогу, а брудний посуд залишити на столі? Саме так і роблять студентки-першокурсниці філологічного факультету (майбутні господині). Не буду називати їхніх прізвищ, вони самі впізнають себе. Скажу лише, що вигляд кімнати № 813 справляє враження привозної нічліжки: на підлозі всіяка всячина (від побутового сміття до спитого чаю та шкірок різних овочів), на столі, поряд із брудною сковородою... косметика, незастелені ліжка, розкиданий одяг.

Дівчата їздять на роботу в колгосп, звичайно, вони втомлюються, але хіба їхні батьки не працюють зранку до вечора? У них що, вдома також такий порядок? Гадаю, ні.

Завідувача гуртожитком Тетяна Миколаївна показала мені кімнату-зразок: такими планувалося зробити всі кімнати в гуртожитку. Ліжка акуратно застелені новенькими покривалами, всі меблі (нові) розміщені продумано, раціонально. І кімната зовсім не схожа на гуртожитський, віє тут домашній затишок. Який різкий контраст з тим, що я щойно побачила. Хто винен? В першу чергу, дирекція студмістечка, яка дозволила студентам тягти із старих гуртожитків увесь мотлох у новий дім. Навіщо? Адже у гуртожитку є камера зберігання, де цілими і недоторканими можна зберігати свої речі. А псувати вигляд кімнат не варто. Ось і скаржи-

ться завідувача, що, дозволивши таку перетрубацію, їй не допомогли, а тільки зробили гірше.

Отже, виходить, що треба захищати не лише студентів від побутових ускладнень, а й гуртожиток від таких горе-хазяїв!

Тетяна Миколаївна не любить скаржитися. Вона з упевненістю, наполегливо доводить до ладу своє господарство і сподівається, що хтось-таки та й відгукнеться на її прохання:

— Всі ці труднощі скороминучі, їх ми владнаємо. Та ось що приносить: деканати факультетів (тільки представники хімічного навідувалися, але цього недостатньо), чії студенти живуть у гуртожитку, абсолютно не цікавляться життям-буттям своїх вихованців. Не подає ознак до життя і деканат по роботі з іноземними студентами. Гуртожитку гостро необхідна допомога деканатів, потрібні спільні рейди, комісії, індивідуальна робота зі студентами — тільки так можна домогтися бажаного результату. Адже навіть звичайний рейд завідувача не має права провести сама, а тільки з комісією, в якій зовсім не зайвими були б представники деканатів.

Багато що в гуртожитку треба «перебудувати», аби довести до ладу. Але, хіба перебудова полягає в тому, щоб будувати нові об'єкти для перебудови? Чи не вистачить нам старих, які потребують реконструкції? Давайте будемо спільними зусиллями наводити порядок у нашому домі.

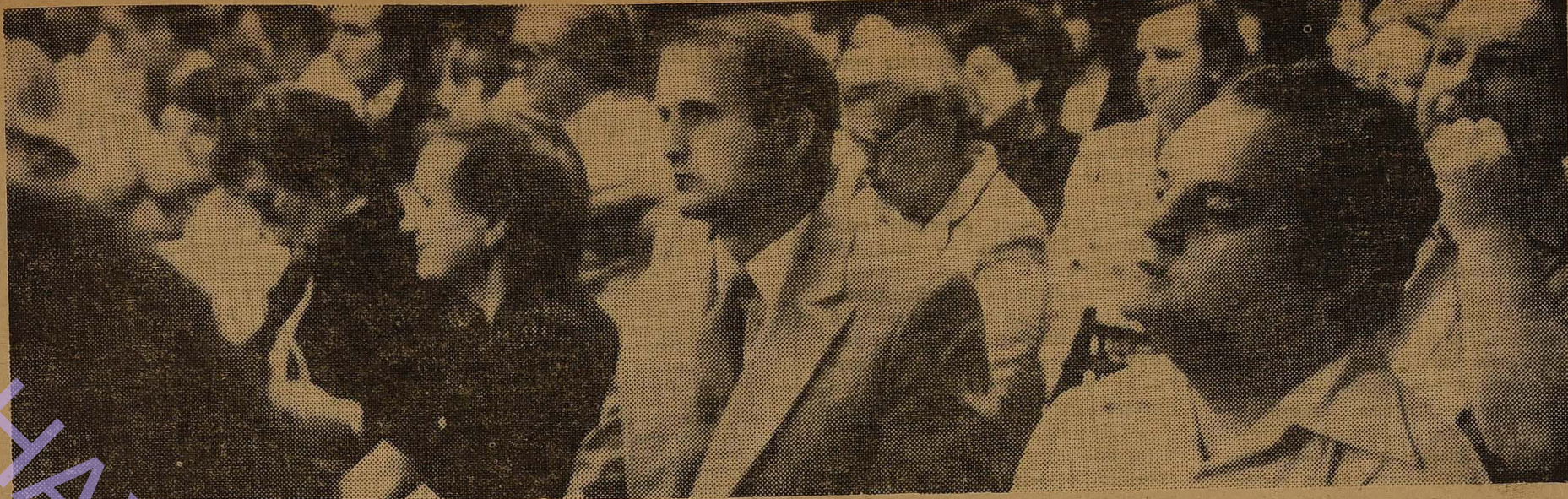
Я. ІСКРОВА.

Приглашение в Индию

20 сентября ректор ОГУ профессор И. П. Зелинский и президент университета Гоа (Индия) профессор Шейк Али подписали проект соглашения о межвузовском сотрудничестве. Помимо совместных научных исследований, представляющих взаимный интерес, предполагается обмен преподавателями, научными сотрудниками, студентами.

Теперь наши студенты смогут изучать непосредственно в Индии ее многовековую историю, искусство, языки хинди и санскрит и т. д. Соответственно индийские студенты будут совершенствоваться в Одессе свои знания по биохимии и микробиологии, химической экологии, морской геологии, получают здесь специальность инженеров - компьютерщиков (теоретические проблемы вычислительной математики).

По специальности я историк, — сказал нашему корреспонденту профессор Шейк Али, — и в этом плане Одесса — интереснейшее историческое место. Это музей архитектуры. Примечательны многие старинные строения, например, культовые сооружения. Наблюдал церковную службу. Вместе с тем, Одесса — крупный интеллектуальный центр. Моя философия такова, что уровень народа определяется его духовностью, а не только материальным благополучием. Понравился мне оптимизм одесситов, демократический дух в студенческой среде и университете в целом. Мы стремимся к тому же и хотим, чтобы вы увидели это воочию.
Ю. Виноградов.

6—8 сентября в Доме ученых состоялось 5-е заседание цикла «Акустика речи и слуха», проведенное научным

советом АН СССР и Институтом языкознания АН СССР совместно с Одесским госуниверситетом.

Отчет о совещании будет опубликован в следующем номере «ЗНК».

На снимке В. Пашука: в зале совещания.

ОГУ-2000

Постоянные читатели «ЗНК», очевидно, помнят серию публикаций «Хозяева или статисты?» о проблемах НИЧ нашего университета, с которыми выступали С. Кузьмин и А. Митлер (см. ЗНК №№ 23, 24, 26). Впрочем, если смотреть на вещи шире, то нетрудно понять, что эти материалы не только и не столько о вузовской науке. Они — о новом мышлении, об умении творчески подходить к принципиальным вопросам перестройки и развития университета, отрешившись от личных амбиций, о стремлении действовать на пользу общему делу.

Перечитывая материалы XIX Всесоюзной партийной конференции, в который раз убеждаешься в правоте ее ос-

новного тезиса: перестройка будет обречена на неудачу, если за дело не возьмется каждый, если принципиально, объективно и решительно мы не вскрыем наши слабые места, без чего невозможно принятие ответственных, реалистических решений.

Вот почему «ЗНК» намерена продолжить дискуссию об университетской науке и ее связях с учебным процессом в надежде, что наши будущие авторы предложат конструктивные идеи, которые будут учтены руководством университета при планировании перспективного развития вуза до 2000 года.

Итак, ждем ваших писем для новой рубрики «ОГУ — 2000».

эхо дискуссии

Кто ответит на мой вопрос?

В приключенческой литературе часто присутствует такая коллизия: кто-то неминуемо должен погибнуть, но вдруг появляется мужественный герой и спасает всех и все. Я не хотел бы, чтобы меня обвинили в склонности к высокому штилю, но я твердо убежден, что если бы «ЗНК» не предоставила свои страницы для дискуссии о вузовской науке, о будущей структуре НИЧ нашего университета, то научная работа во многих подразделениях ОГУ оказалась бы в том же положении, что и биология в командно-административный период. Дело в том, что к изменению структуры НИЧ стремится та часть ППС, которая практически к этой НИЧ отношения не имеет. Причем некоторые заведующие кафедрами переполнены гордостью от того, что они не ведут хозяйственные работы. Но посмотрите на материально-техническую базу этих кафедр! Она сохранилась на дедовском уровне. В то же время на кафедрах, где заведующий и интеллектуально, и административно стоит во главе кафедральной «НИЧ», никаких особых проблем нет. Поэтому я хочу сделать такое предложение: НИЧ надо перестраивать не по административному признаку, а по признаку взаимных интересов, на добровольных началах.

В то же время партийная организация и ученые советы факультетов, учебная часть должны способствовать привлечению научных сотрудников к педагогической работе.

Кстати, сколько преподавателей кафедр в настоящий момент бесплатно работает по хозяйству?

И. БРОУН,

зав. сектором физико-химических исследований процессов жизнедеятельности.

реплика

ЕЩЕ РАЗ О ЦИТАТАХ

Цитатничеству сейчас особенно достается. «Цитата» стала даже одним из символов «застоя». А. Друзенко, один из постоянных авторов «Московских новостей», осудил цитату, как «способ мышления», приводящий к потере чувств меры и политического такта в стремлении утвердить чей-то авторитет и удостоверить собственную лояльность. В заметке (опубликована 6 января) наше время названо «межцитатием». Надо полагать, ее автор не исключает наступления в более или менее отдаленном будущем новой «эпохи цитат» — ведь «меж» означает срединное положение между такими «эпохами», не так ли?

Между тем (простите за каламбур) «межцитатие» вовсе не наступало. Просто прошла (или проходит) очердная волна осуждения начетничества и цитатничества.

Скажем, историкам без цитат, ну, никак не обойтись. Специфика такая. А где выдержка из чужого текста — там и ссылка на источник. Эти самые ссылки служат источником многих огорчений для студентов, и не только для них. Причина этого — едва ли не ежегодные изменения правил оформления списка литерату-

ры. Библиографическое описание эволюционирует, в общем, к упрощению и унификации — тут возразить нечего, тем более, что они необходимы на пороге компьютеризации. Возмущает как раз не изменяющийся элемент в «библиографической эволюции» — демонстративно — верноподданнический (как «Антилопа-Гну» красного цвета) порядок составления списка литературы. Если уж так необходимы цитаты из «классиков» (как будто от количества надерганных из «Собр. соч.» и «Полн. собр. соч.» мыслей зависит методологический уровень работы!), то почему бы классикам, а заодно и «неклассическим» партийным авторам не стоять в алфавитном порядке? Уверен, что Маркс, Энгельс и Ленин согласились бы с таким предложением.

Не пора ли, наконец, понять, что, как правило, чем чаще кто-либо ссылается на М. С. Горбачева, к примеру, тем меньше можно верить этому ссылающемуся? «Не всякий, говорящий мне: «Господи! Господи!» войдет в царствие небесное...»

С. ЛЮБОМУДРОВ,
сотрудник НИЛ-18 ОГУ.

летопись университета

ЛИЦЕЙ ИМЕНИ РИШЕЛЬЕ

Писатель Ю. Н. Михайлик очень метко окрестил Дюка «домашним герцогом одесситов». В дни кинофестиваля «Золотой Дюк» шагнул за порог своего дома навстречу всесоюзной публике.

На все лады расхваливая внучатого племянника того самого кардинала из «Трех мушкетеров», «джентльмены ОГУ» не преминут подчеркнуть, что их альма-матер начинается с Ришельевского лицея, а точнее — лицея имени Ришелье...

В год десятилетия Одессы здесь была создана коммерческая гимназия, в состав которой предполагалось включить приходское и уездное училища, а также общественно-гимназию. 1 июня 1805 г. по инициативе Ришелье — тогдашнего управляющего Новороссийским краем — вместо гимназии организовали так называемый Благородный воспитательный институт, директором которого до 1810 г. был иностранец Вольсей. В 1811 г. институт сделался уже государственным учреждением, находящимся в ведении Харьковского учебного округа. И, наконец, 2 мая 1817 г. был преобразован в лицей, получивший имя Ришелье, который, управляя краем долгое время с отличным усердием, не перестает и поныне принимать особенное участие в благосостоянии оного; и ныне, когда собственное отечество призвало его опять в недра свои, чтобы воспользоваться превосходны-

ми качествами его и рвением к общественному благу, он, питая в сердце своем привязанность и благодарность к России, пожелал ознаменовать оные способствованием со своей стороны образованию юношества тех мест, в коих он прежде был почетнейшим начальником, а потому определил от себя на содержание предполагаемого к заведению лицея значную сумму ежегодного дохода, ему принадлежащего и заслугами его приобретенного».

О каком доходе идет речь? О пожертвованной Дюку Александром I ренте в размере 1600 червонцев (3260 талеров) за верную службу России. О заслугах Ришелье сказано немало; мы осмелимся напомнить лишь о тех 300 тысячах рублей, что, благодаря ему, были безвозмездно переданы юным городом на защиту родины от наполеоновских полчищ в 1812 году. Указанная рента была установлена до 1819 г., затем продлена на 12 лет, после чего ту же сумму лицу выплачивала казна. Эти средства явились большим подспорьем, особенно в неурожайные годы: ведь лицей субсидировался также за счет отчислений от хлебного экспорта (по 2,5 копейки с каждой четверти отпускаемого за границу зерна).

Уехав во Францию, Ришелье продолжал оставаться патроном своего детища — лицея. 31 марта 1817 г. он пишет одесскому градоначальнику

графу А. Д. Гурьеву: «Хотя и издали, но с величайшим интересом слежу за прогрессом Новороссии и за мерами, теперь предпринимаемыми для увеличения благосостояния Одессы; я узнал с особым удовольствием, что план Лицея утвержден, а также метода образования аббата Николая, которую я считаю за самую лучшую».

Доминик Шарль Николь (1753—1835) — первый директор Ришельевского лицея — был близким другом Дюка. Николь — человек весьма одаренный, милосердный, талантливый педагог и воспитатель. Кардинал Ларошфуко говорил о нем: «Николь — священный примерной нравственности и образа жизни, друг наук и здравых теорий, сын церкви, беспредельно покорный постановлениям папы».

Именно теологическое инакомыслие аббата пришлось не по нраву местным церковникам, отчего в 1820 г. он вынужден был оставить лицей, славащая история которого еще только начиналась...

Когда мы рассуждаем сегодня о предстоящем юбилее — 125-летию Одесского университета, — стоит, видимо, повернуться лицом к исторической правде и учесть, что он берет свое начало даже и не от лицея, а от Благородного института, созданного усилиями Ришелье 1 июня 1805 года.

О. ГУБАРЬ.

«Когда поют солдаты...»

Авторская песня — мое давнее увлечение. И среди разных направлений этого жанра особо хочется выделить песни авторов, исполнявших свой интернациональный долг в Афганистане.

Выпущенный фирмой «Мелодия» альбом «Время выбрало нас» — это 4 пластинки песен, сложенных в Афганистане. Имена авторов некоторых из них неизвестны. Но не это главное. А то, что в песнях отразились эпизоды боев, «афганцев братство боевое», тоска по Родине. Авторы слогали свои песни, не думая о популярности, для того, чтобы рассказать о мужестве, открыть людям правду об этой войне. Юрий Слатоз, Валерий Бурков, Владимир Гуд и многие авторы, чьи песни вошли в этот альбом, нашли своего слушателя. Каждое время рождает свои песни. Но они не уходят, а остаются. Становятся историей и рассказывают о самом сокровенном. Их хочется слушать.

В. ВИКТОРОВА.

О ДНІМ из гостей фестивалю «Золотий Дюк» был известный советский прозаик Фазиль Искандер. Герои его произведений хорошо известны широкому читателю, это абхазский паренек Чик, Сандро, красавица чегемская Кармен, лихой борец за справедливость бармен Адгур. Они стали персонажами одного из фестивальных фильмов «Воры в законе».

Киногерои Фазиль Искандера

— Фазиль Абдулович, расскажите, пожалуйста, как Вы пришли в литературу!

— Все началось с увлечения поэзией еще в сухумской школе. Сухуми, Абхазия — моя родина. Поступив в библиотечный институт, я перебрался в Москву, потом перевелся в литературный. Окончив его, работал в газетах в Брянске, Курске, снова в Москве. Все это время я писал только стихи и даже не помышлял о прозе. За нее взялся довольно поздно — в тридцать лет.

— Как Вы считаете, газетная работа помогла Вам в плане литературного становления?

— Думаю, что да. Мне, как молодому человеку, было очень полезно такое близкое знакомство с реальной жизнью, многочисленные встречи. Кроме того, это дало определенные литературные навыки, технику.

— Точнее, когда вы сами ощутили, что у вас появился статус писателя!

— У меня никогда не было тяги к тому, чтобы стать знаменитым. Я просто писал и это давало определенные результаты. Вначале, конечно, были большие или меньшие успехи и радости. К наибольшему я бы отнес появление сатирической повести «Созвездие козлотура» в «Новом мире» Твардовского. Повесть была напечатана довольно быстро, хотя читавшие ее раньше мои друзья сомневались в возможности ее публикации. Слишком нетрадиционной она была по тем временам.

— Вы бы могли вспомнить литературную атмосферу тех

лет, ваше окружение, собственные планы!

— Наиболее близкими мне людьми были да и остались Станислав Рассадин, Юрий Трифонов, Юрий Домбровский, Булат Окуджава. Насколько мы влияли друг на друга — сказать сложно. Мы просто были близки по образу мысли, чувства, философии. Если говорить об атмосфере тех лет, то, конечно же, это была атмосфера, вдохновленная идеями XX съезда. Это была атмосфера, в которой рождалась новая литература, утверждавшая извечные человеческие ценности и, пожалуй, главную из них — свободу. И для меня лично литература является именно тем средством, которым можно показать красоту свободы, заставить человека понять и полюбить эту красоту.

— Так было в шестидесятых, но уже через десятилетие этот принцип стал уходить и из литературы, и из самой жизни. Тогда, кажется, появился неофициальный сборник «Метрополь», в котором были и ваши произведения. Можно рассказать об этом!

— В сборнике участвовали многие известные литераторы: Владимир Высоцкий, Белла Ахмадулина, Василий Аксенов, Семен Липкин, Андрей Вознесенский, другие. Он замыслился как совершенно сознательный протест против закабаления свободы в литературе, против редакторского диктата. Но, конечно, мы не ожида-

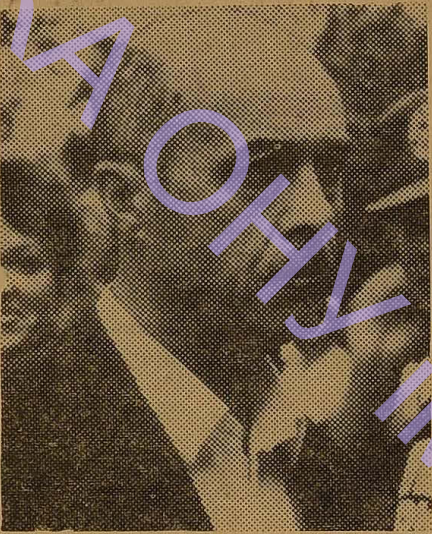
Бродском, и о многих других русскоязычных авторах.

— Сейчас происходит массовое возвращение читателю несправедливо забытых нашей литературой имен: того же Бродского, Домбровского, о которых Вы уже упоминали, многих других. Поднимается обширный пласт, который создавался двадцать — тридцать лет назад. С одной стороны, это, несомненно, необходимо, с другой — не идет ли это в ущерб литературе, которая рождается сейчас. Не создается ли уже «скрытый запас» литературы «восьмидесятых»!

— Думаю, это не так, хотя я не впервые слышу подобное мнение. Я уверен, что если бы в наши дни в редакцию журнала попала рукопись, равная тому же «Факультету ненужных вещей» Домбровского, то никаких проблем с ее публикацией не возникло. Кроме того, согласитесь, что мы не имеем морального права не выполнить долга перед теми, кто уже ушел из жизни, так и не увидев свои книги изданными. И потом, как бы ни был значителен пласт, о котором мы говорим, он исчерпаем, и, думаю, скоро то время, когда так же свободно пойдет литература, нарождающаяся сейчас.

— Фазиль Абдулович, хотелось бы поговорить о ваших недавних работах, в частности о «Бармене Адгуре». Скажите, насколько Вы сами ощущаете близость этого рассказа одесскому циклу Бабеля?

— Я уже говорил, что начал писать прозу довольно поздно, в тридцать лет. Это было связано именно с первым прочтением Бабеля. До этого мне казалось, что такую полноту и яркость фразы может

Президент кинофестиваля режиссер С. Говорухин.

обеспечить только поэзия. Бабелевская проза обладала той же способностью. Так что я, действительно, могу подтвердить, что Бабель оказал на меня определенное влияние, но не в момент написания «Бармена Адгура», а еще в шестидесятые годы, когда впервые, после долгого перерыва, появилась его избранная проза.

— В нынешнем фестивале показан фильм по мотивам ваших произведений, расскажите о нем.

— «Воры в законе» сделаны на основе «Бармена Адгура» и «Чегемской Кармен». Я слышал разные мнения, говорят и то, что рассказы удачнее нежели их киноверсия. Но мне кажется, что фильм удался и в дальнейшем я планирую продолжать сотрудничество с его режиссером Юрием Карой, которого считаю человеком талантливым и незаурядным. Уже сейчас мы планируем работу по одной из глав повести «Сандро из Чегема», которая называется «Пиры Валтасара» и касается сталинских репрессий. Насколько успешна будет эта работа — посмотрим!

Интервью вел В. Ярмолинец, выпускник ОГУ.

поради фахівця

Секрет вашої молодості

Механізація і автоматизація на виробництві і в побуті привели до того, що людина в даний час затрачує всього 5—10 процентів тих фізичних зусиль, які вона витратила на початку століття.

Різні дослідження показали, що гіподинамія і переїдання викликають серйозні порушення в організмі людини і таким чином різко скорочують тривалість його життя, приводячи до ожиріння. Важко переоцінити значення систематичної активності і фізкультури в гармонійному розвитку особистості, у профілактиці багатьох хвороб серцево-судинної системи.

Один із головних шляхів досягнення «вічної молодості» — фізична культура і норма харчування: кількість калорій, які отримує організм, визначається віком людини, кількістю і якістю праці, особливостями організму.

Якою повинна бути нормальна вага людини? Гадаю, всім відомий метод приблизного визначення нормальної ваги: від зросту (у сантиметрах) віднімають 100, решта відповідає нормальній вазі даної людини. Якщо у вас нормальна вага, як треба харчуватися, щоб не припустити ознак ожиріння? Іншими словами, яким повинно бути харчування здорової людини?

Необхідно, щоб воно було багатим по калорійності і різноманітним. Не можна припускати переїдання і зловживання окремими видами продуктів (наприклад, вуглеводами, солонію їжею, тваринними жирами). Помірність в харчуванні і достатня фізична активність — гарантія того, що у вас ніколи не з'являться ознаки ожиріння. Розроблені точні норми вживання людиною харчових продуктів залежно від характеру її трудової діяльності та статі.

А якщо ви виявили, що ваша вага збільшилася? Існує багато різних дієт — білкова, нульова, голодування, бальна та ін., але всі вони пов'язані з певним ризиком. Цілоком безпечно значення ваги гарантує лише раціональне харчування, багате овочами і фруктами, яке містить у необхідній кількості продукти з борошна грубого помолу і цінні харчові продукти тваринного походження. Добовий раціон повинен давати не більше 1500 калорій і містити не менше 40 грамів баластних речовин. Їжа повинна бути сбалансованою за хімічним складом, тобто у середньому 15 процентів повинні становити білки, 25 процентів — жири і 60 процентів вуглеводи.

Денну пропорцію їжі слід розділити на три, а краще на 4—5 разів. За такого режиму харчування за тиждень можна скинути близько 3 кілограмів. Домігшись бажаної ваги, можна збільшити калорійність їжі, але вміст баластних речо-

вин повинен становити не менше 40 грамів, лише в цьому випадку вага зберігається на колишньому рівні (продукти тваринного походження баластних речовин не мають).

Що ж представляють собою баластні речовини і як вони впливають на вагу і здоров'я в цілому? Це волоконні речовини, що входять до складу харчових продуктів рослинного походження. За хімічним складом це полісахариди — целюлоза, геміцелюлоза, лігнін, пектин, інулін, слизі та ін. Це вуглеводи, які погано засвоюються, не дають калорій, але незамінні у процесі обміну речовин. Баластні речовини добре вбирають воду. В результаті швидко настає почуття ситості, але частина їжі виводиться з організму не перетравленою.

Наприклад, одне 200-грамове яблуко дає 120 калорій. Але оскільки воно багате баластними речовинами, особливо пектином, то організм отримує всього 70 калорій.

Оскільки вміст баластних речовин у зернових продуктах і плодах неоднаковий, то і дія їх не однозначна. Тому і важливо, щоб їжа була різноманітною, повноцінною.

Така фізіологічна речовина як пектин у великій кількості міститься в яблуках, чорній смородині і ягодах.

Розумна дієта не тільки дозволяє нормалізувати вагу, але й корисна при різних захворюваннях і цілоком безпечна для здоров'я людей. Тим, хто страждає хронічними захворюваннями, лікарі призначають спеціальну дієту. Зменшення ваги тіла і жирового прошарку, виправлення зовнішнього вигляду — все це позитивні ефекти від занять фізкультурою. Заняття спеціальною лікувальною гімнастикою допоможуть виправити і незначні дефекти фігури.

Не рекомендується вживати їжу одразу після тренування чи напруженої фізичної роботи. Необхідно, щоб організм відпочив і відновив сили за рахунок власних ресурсів.

Малорухомий спосіб життя і діяльності не вимагає великих затрат енергії, тому виконуючи незначні навантаження, втомлюються не стільки від її монотонності. Така втома насамперед носить психологічний характер. Активні заняття фізкультурою у таких випадках вирай необхідні.

Трапляється, що при витрачання великої кількості енергії на заняття спортом все-таки збільшується вага. Це відбувається через економічне виконання вправ, у таких випадках витрачається менша кількість калорій і добре тренована людина «недовантажується». Вихід один — збільшити навантаження і знизити калорійність харчування.

Е. СОВОЛЄВА,
викладач кафедри
фізвиховання

Поле-88. Малюнки студентки IV курсу хімфаку Катерини Чередник.

ПИШІТЬ НАМ: 270057, Одеса-Центр вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. Радянської Армії 24, 1-й поверх, кімната 9.

ДЗВОНІТЬ: Редактор М. ЩЕРБАНЬ. тел. 23-84-13.